

คู่มือฉบับย่อ
การลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริง
กรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน
(เด็กและผู้หญิง)

จัดทำโดย

มูลนิธิผสานวัฒนธรรม, เครือข่ายส่งเสริมสิทธิและเข้าความยุติธรรม, กลุ่มด้วยใจ

สนับสนุนโดย

โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วม
ในภาคใต้ของประเทศไทย (STEP Project)
สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
ประจำประเทศไทย (UNDP)

มูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรม (Cross Cultural Foundation)

111 ซอยสิทธิชน ถนนสุทธิสารวินิจฉัย
แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310
Tel.: (+66) 02-693-4939, 02-693-4831
Fax: (+66) 02-275-3954
E-mail: crcf.justice@gmail.com

เครือข่ายส่งเสริมสิทธิและเข้าความยุติธรรม (HAP)

14 ซ.สีโรรส 3 ถ. สีโรรส ต. สะเตง
อ. เมือง จ. ยะลา 95000
Tel.: (+66) 085-2527824, 089-8766391
E-mail: hap.jala@gmail.com

กลุ่มด้วยใจ

1/3 หมู่ 3 ตำบล สะบ้าย้อย
อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
Tel.: (+66) 074-306054, 081-8098609
E-mail: heemminaanchana@gmail.com,nawawee@live.com

คณะทำงานจัดทำคู่มือ

นางสาวพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ
นางสาวคັນสนีย์ สุทธิคັນสนีย์
นางสาวภาวิณี ชุมศรี
นายอิสมาแอ เตชะ
นางสาวนุรฮายาตี สามะมาะ
นางสาวอัญชณา ทิมมิหะนะ

ปกและรูปเล่ม: สุกัญญา พรหมทรัพย์
พิมพ์ที่: บริษัท พีเพรส จำกัด

คำนำ

คู่มือการลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริงกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน (เด็กและผู้หญิง) ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน สำหรับนักกิจกรรมหรืออาสาสมัครในพื้นที่ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งและจากประสบการณ์ทำงาน โดยพยายามนำเสนอในรูปแบบที่ง่าย

เนื้อหาในคู่มือนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สิทธิผู้หญิงประกอบด้วย ความหมายสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ 2550 หลักการสำคัญสิทธิเด็ก หลักการสำคัญสิทธิผู้หญิง ประเทศไทยกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และข้อควรคำนึงถึงในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ด้านหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็กและสิทธิผู้หญิง ส่วนที่ 2 การแสวงหาข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ โดยเริ่มจากความสำคัญของการบันทึกข้อเท็จจริง การบันทึกข้อเท็จจริงซึ่งกล่าวถึงหลักการทั่วไปและ ข้อพึงระวังในการเก็บบันทึกข้อเท็จจริง การวางแผนและการดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริง การปฏิบัติงานลงพื้นที่ในขั้นตอนต่างๆ การสัมภาษณ์ในแต่ละขั้นตอนนับตั้งแต่การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์ การ เริ่มต้นและทำการสัมภาษณ์ และหลังการสัมภาษณ์ พร้อมตัวอย่างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์และข้อพึงระวังในการสัมภาษณ์ โดยมีตัวอย่างแบบฟอร์มเก็บข้อเท็จจริงการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเด็กและสตรี ให้ไว้ ในภาคผนวกเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลต่อไป

อย่างไรก็ตาม คู่มือนี้ฯ เป็นเพียงแนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยในการทำงานในพื้นที่ จึงมีเนื้อหาจำกัดไม่ครอบคลุมทุกแง่มุมหรือรายละเอียดดังนั้น นักกิจกรรมหรืออาสาสมัครในพื้นที่ จึงควรแสวงหาข้อมูลและความกระจ่างจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เป็นการเสริมด้วย

คณะทำงานจัดทำคู่มือฯ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สิทธิผู้หญิง	5-16
1.1. สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	5
1.2. สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ 2550	7
1.3. หลักการสำคัญสิทธิเด็ก	9
1.4. หลักการสำคัญสิทธิผู้หญิง	11
1.5. ประเทศไทยกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน	13
1.6. ข้อควรคำนึงถึงในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน	16
ส่วนที่ 2 การแสวงหาข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ	17-35
2.1 ความสำคัญของการบันทึกข้อเท็จจริง	17
2.2 การบันทึกข้อเท็จจริง	18
• หลักในการบันทึกข้อเท็จจริง	
• ข้อพึงระวังในการเก็บบันทึกข้อเท็จจริง	
2.3 การวางแผนและการดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริง	25
2.4 การปฏิบัติงานลงพื้นที่	27
2.5 การสัมภาษณ์	29
ภาคผนวก	
ตัวอย่างแบบฟอร์มเก็บข้อเท็จจริงการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเด็กและสตรี	36-43
เอกสารอ้างอิง	44

ส่วนที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

สิทธิเด็ก สิทธิผู้หญิง

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็กและสิทธิผู้หญิง สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ 2550 พันธกรณีของไทยกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง ข้อควรคำนึงถึงในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นพื้นฐานความรู้เบื้องต้นในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน

1.1 ความหมายสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

- **สิทธิมนุษยชน (Human Right)** หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและสนธิสัญญาระหว่างประเทศ
- **ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)** หมายถึง คุณสมบัติจิตใจ สิทธิเฉพาะตัวที่พึงสงวนของมนุษย์ทุกคน และรักษาไว้มิให้บุคคลอื่นมาล่วงละเมิดได้ การถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครองและได้รับความยุติธรรมจากรัฐ

- **ความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ** (Equality and Non-Discrimination) หลักความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติเป็นพื้นฐานสำคัญของสิทธิเสรีภาพ เพราะเป็นการยืนยันถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ไม่แตกต่างกันของมนุษย์ทุกคน และเป็นหลักประกันให้ทุกคนได้เข้าถึงหรือได้รับสิทธิเสรีภาพอย่างเป็นจริงได้ ดังนั้น **หลักความเสมอภาค** จึงเป็นหลักการที่ทำให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ อย่างเท่าเทียมกันหรือไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination) ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคนั้นจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้นๆ จึงจะทำให้เกิดความยุติธรรมภายใต้หลักความเสมอภาคขึ้นได้ **หลักการการไม่เลือกปฏิบัติ** คือ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกความแตกต่างกันในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย สภาพทางสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมือง การไม่เลือกปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งของหลักความเสมอภาค

1.2 สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้รับรองและคุ้มครองในหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน คือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักความเสมอภาค ห้ามการเลือกปฏิบัติ โดย บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ ทั้งนี้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (ถือเป็นการใช้มาตรการเชิงบวก) ซึ่งเป็นหลักการที่จะทำให้บุคคลได้รับและได้ใช้สิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญ ได้รับรองสิทธิเสรีภาพไว้หลายประการ ดังเช่น

- สิทธิในชีวิตและร่างกาย
- สิทธิของผู้ต้องหา
- สิทธิของพยานและผู้เสียหายในคดีอาญา
- สิทธิในการร้องทุกข์และฟ้องคดี
- เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
- เสรีภาพในการรวมกลุ่ม
- สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
- เสรีภาพในการนับถือศาสนา
- เสรีภาพทางการศึกษา
- สิทธิในทรัพย์สิน
- สิทธิได้รับบริการสาธารณสุข

- สิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน
- สิทธิของเด็ก สิทธิของคนพิการ หรือทุพพลภาพและของคนชรา
- สิทธิของชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

สำหรับการอ้างและใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกทั้ง บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ หรือ เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

1.3 หลักการสำคัญสิทธิเด็ก

“เด็ก” หมายถึง คนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC)

สิทธิเด็ก หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กทุกคน การห้ามเลือกปฏิบัติ ต่อเด็กและการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็กในเรื่องเชื้อชาติ สีผิวเพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติพันธุ์หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่นๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองทางกฎหมาย เช่น เด็กพิการ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทารุณกรรม เด็กพม่าที่ถูกใช้แรงงานอย่างผิดกฎหมาย ดังนั้น การกระทำหรือการดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด หรือเด็กเป็นอันดับแรก **สิทธิพื้นฐานสำหรับเด็กทุกคนจะต้องได้รับ 4 ประการ** ดังนี้

- 1) **สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด** ครอบคลุมสิทธิในชีวิต สิทธิที่จะได้รับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน สิทธิที่จะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีพอ มีสันติภาพ และความปลอดภัย รวมถึงสิทธิในการมีชื่อและสัญชาติ
- 2) **สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง** และปลอดภัยให้รอดพ้นจากการทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ การล่วงละเมิด การละเลย การนำไปขาย การใช้แรงงานเด็ก ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือพัฒนาการของร่างกาย สมอง จิตใจของเด็ก รวมถึงจากภาวะสงครามและการสู้รบ และการแสวงหาโดยมิชอบในรูปแบบอื่นๆ

- 3) **สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา** มีครอบครัวที่อบอุ่น ได้เล่นและพักผ่อน สิทธิที่จะได้รับการศึกษา (ได้รับการศึกษาที่ดีทั้งในและนอกระบบโรงเรียน) และภาวะโภชนาการ-อาหารที่เหมาะสม เด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามวัยและความต้องการของเด็ก
- 4) **สิทธิในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แสดงออก**
กล่าวคือ การมีผู้รับฟังและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวของเด็กเอง โดยผู้ใหญ่ควรจะต้องให้ความสำคัญกับความคิดเหล่านั้นของเด็ก เช่น การให้เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ภายในบ้าน ก็จะทำให้เขาเรียนรู้และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวมากขึ้น สิ่งนี้จะช่วยให้เขายอมรับในกฎต่างๆ ได้มากกว่าเพราะเป็นกฎที่ทุกคนได้ทำข้อตกลงร่วมกัน ทั้งจาก พ่อแม่และตัวของเด็กเอง

1.4 หลักการสำคัญสิทธิผู้หญิง

สิทธิผู้หญิง คือ สิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันสำหรับผู้หญิงและเด็กผู้หญิงทุกคน ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การได้รับความคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน

หลักการสำคัญเกี่ยวกับสิทธิผู้หญิงตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (ชื่อที่เรียกติดปากอีกชื่อคือ ซีตอว์ หรือ CEDAW ซึ่งย่อมาจาก Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) คือ

“การขจัดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงในทุกรูปแบบ รวมทั้งประกันว่าผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาค”

คำว่า **“การเลือกปฏิบัติต่อสตรี (ผู้หญิง)”** หมายถึง

การแบ่งแยก การกีดกัน หรือการจำกัดใด ๆ เพราะเหตุแห่งเพศ ซึ่งมีผลหรือความมุ่งประสงค์ที่จะทำลายหรือทำให้เสื่อมเสียการยอมรับ การได้อุปโภค หรือใช้สิทธิโดยผู้หญิง โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพด้านการสมรส บนพื้นฐานของความเสมอภาคของหญิงและชายของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของพลเมืองหรือด้านอื่นๆ ซึ่งรัฐจะต้องดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรี มาตรการเร่งด่วนชั่วคราวเพื่อสร้างความเท่าเทียมกัน

ระหว่างชายและหญิงอย่างแท้จริง การปรับรูปแบบทาง
สังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเลือกปฏิบัติ
ต่อผู้หญิง และการปราบปรามการลักลอบค้าและแสวงหา
ประโยชน์ทางเพศจากผู้หญิง

ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชาย สามารถ
แบ่งเป็น 3 ด้านหลักๆ ดังนี้

- **ด้านการเมืองและการดำรงชีวิต** ได้แก่ สิทธิในการเลือกตั้ง การสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ความเท่าเทียมกันในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และการศึกษา
- **ด้านเศรษฐกิจ** คือ ผู้หญิง จะได้รับการดูแลทางเศรษฐกิจ เช่น ได้รับความเท่าเทียมกันในด้านสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานและสิทธิด้านแรงงาน และป้องกันความรุนแรงต่อผู้หญิงในสถานที่ทำงาน ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยเฉพาะสตรีมีครรภ์และหลังคลอดบุตร รวมทั้งรัฐจะต้องประกันความเป็นอิสระของผู้หญิงในด้านการเงินและความมั่นคงด้านสังคม และการให้ความสำคัญแก่สตรีในชนบททั้งในด้านแรงงานและความเป็นอยู่
- **ด้านกฎหมาย** โดยเฉพาะในด้านกฎหมายแพ่งและกฎหมายครอบครัว ซึ่งเป็นการประกันความเท่าเทียมกันในชีวิตส่วนบุคคล

1.5 ประเทศไทยกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ทำร่วมกับนานาประเทศ ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) แห่งสหประชาชาติ วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 ซึ่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ถือเป็นการกำหนด **มาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน** โดยระบุถึงหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่ว่า มนุษย์มีสิทธิติดตัวมาแต่เกิด มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคกัน ดังนั้นจึงห้ามเลือกปฏิบัติต่อมนุษย์และควรปฏิบัติต่อกันเสมือนเป็นพี่น้อง สิทธิมนุษยชนนี้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถโอนให้กันได้ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลทุกประเทศที่จะสร้างหลักประกันแก่ทุกชีวิตด้วยการเคารพหลักการของสิทธิเสรีภาพที่ปรากฏในปฏิญญานี้ เพื่อให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันสำหรับการปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศอันจะเป็นพื้นฐานแห่งเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก

สิทธิที่ระบุในปฏิญญาฉบับนี้ เช่น สิทธิในการมีชีวิต ห้ามทรมาน ห้ามบังคับคนเป็นทาส ห้ามจับกุมตามอำเภอใจ สิทธิในการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียม การเยียวยาจากศาล การพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย สิทธิในการได้รับสัญชาติและเปลี่ยนสัญชาติ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการรับข้อมูลข่าวสาร เสรีภาพในการเดินทาง สิทธิในการชุมนุมอย่างสันติ สิทธิในการทำงานและได้รับค่าตอบแทนอย่างเท่าเทียม สิทธิในการได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างเพียงพอ สิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว สิทธิในการศึกษา เป็นต้น

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสถิติสัญญา ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งสหประชาชาติถือเป็นสนธิสัญญาหลัก จำนวน 7 ฉบับ ได้แก่

1. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
2. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
3. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
4. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
5. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
6. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
7. อนุสัญญาว่าด้วยต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมและย่ำยีศักดิ์ศรี

นอกจากนั้น ประเทศไทยยังลงนามแสดงความสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายแล้วเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2555 แต่ขณะนี้ยังไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย

พันธกรณีที่รัฐไทยต้องดำเนินการ ในฐานะที่ได้รับรองเป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศข้างต้น สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- **เคารพ (Respect)** หมายถึง กฎหมาย นโยบาย และโครงการของรัฐ รวมถึงการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ จะต้องไม่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น รัฐไม่ออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพในการนับถือศาสนา หรือ ไม่ดำเนินนโยบายที่จะส่งเสริม

ให้บริการขั้นพื้นฐานของรัฐเป็นกิจการเชิงพาณิชย์ เช่น ด้าน
สาธารณสุขและการศึกษา หากปรับให้เป็นกิจการเชิงพาณิชย์ แล้วจะ
ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการของผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ที่ยากลำบากใน
สังคม

- **ปกป้อง (Protect)** หมายถึง รัฐจะต้อง มีกฎหมาย นโยบายหรือ
มาตรการที่จะดูแลหรือ ป้องกันไม่ให้กลุ่มหรือบุคคลใด ซึ่งไม่ใช่
เจ้าหน้าที่ของรัฐทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่น เช่น การมี
ออกกฎหมาย หรือมาตรการการคุ้มครองผู้หญิงและเด็กจากการถูก
กระทำรุนแรงโดยบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่น
- **ส่งเสริม (Promote)** หมายถึง รัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้
ประชาชนรู้เกี่ยวกับสิทธิของเขา และต้องส่งเสริมให้ทุกคนทุกภาคส่วน
เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน (ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น) รวมทั้งรัฐจะต้อง
ทำรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามสนธิสัญญาที่เป็นภาคี
- **เติมเต็ม หรือทำให้สิทธินั้นเกิดขึ้นจริง (Fulfill)** หมายถึง รัฐจะต้อง
ออกกฎหมายหรือดำเนินนโยบาย เพื่อให้สิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงจะ
ได้รับเกิดขึ้นจริง เช่น การที่รัฐมีนโยบายและจัดสรรงบประมาณ
เพื่อให้ทุกคนได้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

1.6 ข้อควรคำนึงถึงในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ข้อควรคำนึงในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีประเด็นหลักๆ ที่จะต้องระบุให้ชัดเจนเพื่อเสริมต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ดังนี้

1. เป็นการละเมิดสิทธิด้านใด
2. ใครเป็นผู้กระทำการละเมิด ใครถูกละเมิดสิทธิ และมีพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างไร ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องกล่าวอย่างชัดเจนถึงเรื่องลักษณะของการละเมิดนั้นๆ
3. ขัดต่อทบัญญัติกฎหมายใดบ้างที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและกฎหมาย ระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี (หรือมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ) ข้อใดบ้าง
4. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ทั้งในเชิงกฎหมาย นโยบาย การปฏิบัติของรัฐ (ซึ่งข้อเสนอแนะนี้หากทำได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนเพื่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตไม่มากก็น้อย)

ส่วนที่ 2

การแสวงหาข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ

หลังจากที่ได้รับทราบข้อมูลและติดตามสถานการณ์ในระดับหนึ่งแล้ว กระบวนการต่อไป คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงในพื้นที่โดยบันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ ให้ละเอียดและชัดเจน

2.1 ความสำคัญของการบันทึกข้อเท็จจริง

การบันทึกข้อเท็จจริงนั้นมากกว่าการเก็บและรวบรวมเอกสาร เพราะ การบันทึกข้อเท็จจริง เป็น “กระบวนการ” เพื่อการรับรู้และการแจ้งข่าวสารแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณะเกี่ยวกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบและนำเสนอหลักฐานที่ดี จะช่วยพิสูจน์ว่ากรณีละเมิดสิทธินั้นเกิดขึ้นจริง จะสามารถนำไปใช้ต่อเพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลองค์กรระหว่างประเทศ ใน การรณรงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การบันทึกข้อเท็จจริงจึงมีความสำคัญในการเสริมสร้างกลไกความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน

ข้อนำคิด

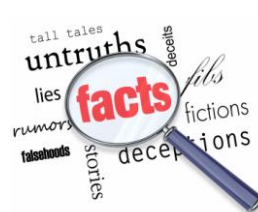
“เสียงของเหยื่อ – ไม่ว่าจะบันทึกไว้บนกระดาษ เป็นภาพ หรือ เป็นเสียง – บางครั้งอาจจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการเล่าเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความโหดร้ายที่เคยเกิดขึ้น เราจะเดินหน้าต่อไปเพื่อตั้งกฎเกณฑ์ว่า “มันจะไม่เกิดขึ้นอีก!” ในอนาคต”

ศูนย์นานาชาติแห่งความยุติธรรมเปลี่ยนในระยะเปลี่ยนผ่าน

2.2 การบันทึกข้อเท็จจริง

ผู้เก็บบันทึกข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะเป็น นักกิจกรรม อาสาสมัครผู้ช่วย
ทนายความหรืออาสาสมัครส่งเสริมสิทธิมนุษยชน จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ
และถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการรวบรวมข้อเท็จจริง โดยการทำหน้าที่
บันทึกเรื่องราวจากผู้เสียหาย หรือผู้ที่มาร้องเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ
ซึ่งข้อเท็จจริงอาจได้จากผู้เสียหาย/ผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งเป็นข้อมูลเท็จ
จริงที่สมบูรณ์ที่สุด และจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เช่น ญาติพี่น้อง
เพื่อนบ้านหรือผู้ที่เห็นเหตุการณ์

การบันทึกข้อเท็จจริงถือเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญ
เป็นอย่างมากที่จะทำให้ทราบถึงภูมิหลังหรือประวัติ
ของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้วแต่กรณี ผู้เก็บ
บันทึกข้อเท็จจริงจำเป็นต้องใช้ความรู้
และประสบการณ์ในการที่จะตั้งคำถามเพื่อให้
ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการแม่นยำและเป็นลำดับ
เหตุการณ์ให้มากที่สุด

ภาพจาก:

<http://thesisterhoodonline.com/20>

12/11/5-reliable-resources-for-

ความหมาย/นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเท็จจริง คือ ข้ออ้างของบุคคล รวมถึงเอกสาร วัตถุต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือกระทำนั้นๆ ซึ่งอาจเป็นความจริงหรือเท็จก็ได้

ผู้เสียหาย หมายถึง ผู้ถูกระทำและได้รับความเสียหาย

ผู้ต้องสงสัย หมายถึง บุคคลที่ยังไม่ได้ถูกจับกุมหรือแจ้งข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดแต่อย่างใด อาจถูกสอบสวนแล้วหรือไม่ก็ได้ หรือ ผู้ที่ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องหรือคาดว่าน่าจะเป็นผู้กระทำความผิดในเหตุการณ์นั้น

ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาลและอาจถูกจับตัวมาควบคุมไว้เพื่อทำการสอบสวน

จำเลย หมายถึง บุคคลซึ่งถูกฟ้องศาลแล้ว โดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด

หลักในการบันทึกข้อเท็จจริง พอจะสรุปได้ดังนี้

1. บันทึกประวัติส่วนตัวของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น ชื่อ สกุล วันเดือนปีเกิด อายุ อาชีพ ประวัติการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว ประวัติด้านคดี (ถ้ามี) ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้สะดวก (พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย)

ในกรณีที่ผู้ที่มีผู้มาร้องเรียนแทนผู้เสียหาย ก็ต้องบันทึกประวัติส่วนตัวของผู้ที่มีมาร้องเรียนด้วยเช่นกัน พร้อมระบุความเกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย

2. บันทึกข้อเท็จจริง รวมทั้งรายละเอียดของเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งการบันทึกข้อเท็จจริงในส่วนนี้ถือว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่ง จะต้องระบุรายละเอียดให้ชัดเจน เพื่อจะแสดงให้เห็นรูปแบบของการละเมิดสิทธิและอาจจะช่วยในการเน้นย้ำว่านี่คือการละเมิดสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่ง

หลักการสำคัญที่ใช้ทั่วไป จะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริง ดังนี้

- เกิดอะไรขึ้น (what)
- ใคร (who) เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับใคร ระบุว่าใครเป็นผู้กระทำการละเมิดและใครถูกละเมิด
- เมื่อไร (when) เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเมื่อไร ระบุวันเดือนปีและเวลาใด
- ที่ไหน (where) เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ไหน ระบุตำแหน่งสถานที่ (รวมถึงรายละเอียดที่อยู่)

- **พฤติกรรมหรือการกระทำละเมิดอย่างไร (How)** เช่น มี การทำร้ายร่างกายหรือไม่ อย่างไร เป็นการซ้อมทรมาน ช่มชู้ คุกคาม ใช้ความรุนแรง ซ้อม ตบ ตี ซึ่งจะต้องบันทึก รายละเอียด ตัวอย่าง ในกรณีที่มีการตบตี ต้องระบุว่าจะตรง ส่วนใดของร่างกาย โดยอาวุธหรือวัตถุใด ก็ครั้ง เป็นต้น รวมถึงความเสียหายอื่นๆ ที่เกิดขึ้น และข้อมูลพยานที่รู้เห็น เหตุการณ์การละเมิดสิทธิให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3. **การยืนยันถึงความถูกต้องของข้อเท็จจริง** เมื่อได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ ระดับหนึ่งแล้ว ควรจะให้ผู้ให้ข้อมูลลงลายมือชื่อยืนยันถึงความถูกต้อง

4. **เก็บข้อเท็จจริงเพิ่มเติม** หากมีข้อสงสัย ก็สามารถเก็บข้อเท็จจริง เพิ่มเติมได้ในภายหลัง

ทางมูลนิธิพัฒนาธรรมและกลุ่มด้วยใจ ได้ออกแบบฟอร์ม แบบสอบ ข้อเท็จจริงการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเด็กและสตรีเพื่อสะดวกในการ บันทึกข้อเท็จจริงมาเป็นตัวอย่าง (ดูภาคผนวก)

**ตัวอย่าง ปัญหาที่พบบ่อยเกี่ยวกับการบันทึกข้อเท็จจริงของ
อาสาสมัครผู้ช่วยนายความ จากประสบการณ์การทำงานของ
มูลนิธิทนายความมุสลิมในคดีความมั่นคง**

พบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้มาร้องเรียนไม่สามารถระบุวันเวลาที่เกิดเหตุหรือบอกชื่อหน่วยงานที่มาควบคุมตัวได้อย่างชัดเจน อาสาสมัครผู้ช่วยทนายความ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้เทคนิคในการตั้งคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สำคัญให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เช่น เรื่องของวันเวลาที่เกิดเหตุ หากผู้มาร้องเรียนจำไม่ได้ ก็พยายามให้นึกถึงเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนาหรือวันหยุดของเดือนปฏิทินที่ใกล้เคียงกับวันเวลาที่เกิดเหตุ เพื่อสามารถประมาณการณ์วันเวลาที่เกิดเหตุได้ใกล้เคียงที่สุด เป็นต้น

การที่จะสรุปว่าได้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นหรือไม่ ควรจะอยู่บนพื้นฐานความน่าเชื่อถือของข้อเท็จจริง จึงสำคัญที่จะต้องตามหาข้อเท็จจริงและข้อมูลทั้งหมดที่จะช่วยในการพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นจริงหรือไม่ จึงควรมีการเก็บข้อเท็จจริงอย่าง ต่อเนื่องสม่ำเสมอ และในขณะที่รวบรวมข้อเท็จจริง เราจำเป็นต้องประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อเท็จจริงที่ได้มาด้วย ซึ่งอาจจะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีความชั้นศาลได้

ข้อพึงระวังในการเก็บบันทึกข้อเท็จจริง

1. ผู้เก็บบันทึกข้อเท็จจริง จะต้องมีใจเป็นกลาง โดยต้องบันทึกตามข้อเท็จจริงที่ได้ บันทึกให้ชัดเจนว่าสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริงที่ประสบการณตนเอง หรือสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับการบอกเล่าซึ่งอาจเอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
2. การไม่จดบันทึกหรือละเลยการจดบันทึกของผู้เก็บข้อเท็จจริง จะส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของข้อเท็จจริง (หรือจะทำให้ข้อเท็จจริงที่ได้ไม่สมบูรณ์)
3. หากข้อเท็จจริงที่ได้ยังไม่เพียงพอ ควรมีการเก็บข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากญาติหรือผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยตรง
4. ในการลงพื้นที่ที่เกิดเหตุ ควรติดต่อประสานงานกับญาติของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือติดต่อกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ก่อน ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของผู้เก็บข้อเท็จจริงหรืออาสาสมัครผู้ช่วยหน่วยความเอง
5. การทำแผนที่ที่เกิดเหตุควรจัดทำให้เร็วที่สุด เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุหรือสภาพแวดล้อมอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา
6. การถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุควรถ่ายให้เป็นลำดับเหตุการณ์และถ่ายหลายๆ มุม เช่น เริ่มจากมุมกว้างๆ ให้เห็นสภาพแวดล้อมที่คิดว่าสำคัญ แล้วจึงโฟกัสที่เป้าหมายเฉพาะเพื่อสามารถเก็บรายละเอียดของเหตุการณ์ให้ได้มากที่สุด

ในกรณีผู้เสียหายเป็นเด็ก ถ้าเป็นเด็กเล็กมากๆ อาจต้องใช้ของเล่นสื่อสำหรับการสร้างความคุ้นเคยสำหรับเด็ก ไปพบบ่อยๆ ให้คุ้นหน้าก่อนการค้นหาข้อเท็จจริง อาจหาข้อมูลเบื้องต้นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติ ครู ฯลฯ และต้องเสริมพลังให้บุคคลเหล่านี้ด้วยว่าการ

ให้ความช่วยเหลือเป็นความรู้สึกร่วมในความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ใช่การ
สงสารเวทนา

กรณีผู้เสียหายเป็นผู้หญิง การหาข้อเท็จจริงต้องให้ผู้เสียหายเป็นฝ่ายให้
ข้อมูล โดยให้พูดทั้งหมดที่อยากพูด โดยผู้เก็บบันทึกข้อมูลเป็นฝ่ายรับฟัง
และพิจารณาปัญหาอย่างรอบคอบ ทั้งนี้ ในการหาข้อเท็จจริงกรณีถูกล่วง
ละเมิดทางเพศ ความรุนแรงในครอบครัว ผู้เก็บบันทึกข้อมูลควรจะเป็น
ผู้หญิง เพื่อความสะดวกใจในการให้ข้อเท็จจริงของผู้หญิงที่เป็นผู้เสียหาย

2.3 การวางแผนและการดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริง

การรวบรวมข้อเท็จจริงต้องมีความละเอียดถี่ถ้วน แม่นยำ ไม่ลำเอียง ที่สำคัญ คือ ต้องเป็นกลาง แนวทางการเก็บรวบรวมข้อเท็จจริง มีดังต่อไปนี้

- ต้องดำเนินการโดยมีเป้าหมายชัดเจน การกำหนดขอบเขตของการเก็บรวบรวมข้อเท็จจริง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญ
- การเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นต้องเปิดใจกว้าง เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ทั้งที่สนับสนุนว่ามีกรณีเกิดขึ้นจริงและไม่สนับสนุน
- พึงระลึกเสมอว่า การรวบรวมข้อเท็จจริงต้องคำนึงถึงหลักจริยธรรม ได้แก่ การรักษาความลับ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้เสียหายและผู้ให้ข้อมูล
- ควรมีความระมัดระวังในประเด็นบทบาทหญิงชาย (เพศสภาพ) ซึ่งเป็นประเด็นอ่อนไหว
- อาจมีความเห็นอกเห็นใจผู้เสียหายหรืออารมณ์ร่วม ทีมผู้เก็บข้อเท็จจริงต้องทำความเข้าใจกับประสบการณ์การถูกละเมิดของผู้เสียหาย ไม่ใช่สนใจแต่เพียงการรวบรวมข้อมูลเท่านั้น
- ประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เก็บข้อมูล ผู้เสียหาย และพยาน
- พิจารณามีปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลบ้างหรือไม่ เช่น ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ต้องขังหรืออยู่ในระหว่างการคุมตัวของเจ้าหน้าที่ ควรเตรียมตอบคำถามเจ้าหน้าที่ ถ้าจำเป็นให้ขออนุญาตจากทางการก่อนที่จะไปพบผู้ให้ข้อมูล

- ทำความเข้าใจกับสถานการณ์และรูปแบบของการละเมิดสิทธิที่เกิดขึ้น รวมทั้งกฎหมาย และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่จะทำการเก็บข้อเท็จจริง
- ทำรายการข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีการละเมิดสิทธิที่คุณทราบอยู่แล้ว และบริบทสภาพการณ์ ค้นหาวามีข้อมูลประเภทใดบ้างที่ยังขาดอยู่
- หากจำเป็น ให้ขอคำแนะนำจากคนที่มีความรู้เกี่ยวกับบริบทสภาพการณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ
- ควรที่จะเตรียมว่าภารกิจที่จะต้องทำหรือวัตถุประสงค์ของการไปเยี่ยมสถานที่มีอะไรบ้าง หากต้องทำงานเป็นกลุ่ม ต้องแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์หรือภารกิจของสมาชิกกลุ่ม ต้องแน่ใจว่าทุกคนเข้าใจและเห็นด้วยกับภารกิจที่ต้องทำ
- ต้องมั่นใจว่า ทีมรวบรวมข้อเท็จจริงจะไม่มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของภารกิจที่มีอยู่ ควรหาลูกทีมที่มีความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งผู้เสียหายและพยานมองว่าไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด นอกจากนี้ ต้องมีความสมดุลระหว่างหญิงชายในทีม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อภารกิจที่ต้องทำการสัมภาษณ์ผู้หญิงด้วย
- ระบุคนที่สามารถเป็นแหล่งข้อมูลให้ได้ และทำรายชื่อออกมาเพื่อป้องกันการพลาดที่จะไปพบแหล่งข้อมูลเหล่านั้น พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของคนที่จะไปพบ เพื่อไม่ให้พลาดการไปพบแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สุด
- เตรียมคำถามและรูปแบบการสัมภาษณ์ และเขียนรายการออกมาเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- เตรียมคำถาม สรุปลงให้ล้ามรู้ถึงสิ่งที่จะต้องทำและในระหว่างที่ช่วยทีมงาน ล้ามจะต้องทำตัวอย่างไรบ้าง

- ระหว่างที่ทำตามภารกิจที่มี ให้ประเมินข้อมูลที่ได้มาอย่างทันกาล (โดยเร็ว) เพื่อตรวจสอบว่าคุณมาถูกทางและมีข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่ามีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้นหรือไม่
- รวบรวมความคิดและบันทึกลงในสมุดทุกวันเพื่อเตือนความจำ ควรเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับและเก็บรักษาให้เป็นอย่างดี เพื่อไม่ให้คนอื่นเข้าถึงข้อมูลที่คุณมี นอกจากนี้ ควรวางแผนเรื่องการรักษาคอมพิวเตอร์และสมุดบันทึกให้ปลอดภัยก่อนจะเริ่มทำงานหาข้อเท็จจริง

2.4 การปฏิบัติงานลงพื้นที่

อย่าลืมทุกครั้งที่มีการปฏิบัติงานลงพื้นที่

ก่อนปฏิบัติงาน

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่นั้นๆ
2. ประสานงานไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น ผู้นำชุมชน ญาติพี่น้องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่สามารถติดต่อได้ เป็นต้น
3. ประเมินสถานการณ์ทุกครั้งก่อนลงพื้นที่
4. จัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น สมุดจด ปากกา โทรศัพท์มือถือ รวมทั้งเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว (ถ้ามี) ฯลฯ
5. รายงานให้หัวหน้างานทราบทุกครั้งก่อนลงพื้นที่
6. ในกรณีที่มีสำนวนคดีแล้ว ก่อนลงพื้นที่ควรศึกษาสำนวนคดีนั้นๆ ให้ชัดเจน เพื่อที่ลงพื้นที่ไปแล้วจะได้เก็บมุมภาพหรือรายละเอียดที่จะสัมภาษณ์อย่างครบถ้วนและเป็นไปตามทนายความต้องการ และได้เปรียบในเวลาเสนอศาลและในการสู้คดี

7. ควรเตรียมรายการต่างๆ ที่ต้องเก็บในพื้นที่เกิดเหตุ เช่น คำถามในการสัมภาษณ์ จำนวนรูปที่รูป กี่จุด มุมใกล้ไกล
8. ควรกำหนดกรอบระยะเวลาในการอยู่ในพื้นที่เกิดเหตุให้เหมาะสมกับรายละเอียดงานที่ต้องการ

ขณะปฏิบัติงาน

1. ตีบัตรประจำตัวทุกครั้ง (ถ้ามี)
2. แนะนำตัวเองและองค์กร พร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการทำงานขององค์กร
3. ต้องตรวจดูว่ารายละเอียดที่ต้องการในการลงพื้นที่เกิดเหตุนั้นได้ครบถ้วนตามรายการหรือไม่ และถ้ามีข้อมูลเพิ่มเติมขณะลงพื้นที่เกิดเหตุก็ควรลงบันทึกด้วย
4. ควรมีการจดบันทึกขณะลงมือปฏิบัติงานด้วย

หลังปฏิบัติงาน

1. จัดทำรายงานการปฏิบัติงานทุกครั้ง
2. จัดประเภทข้อมูลที่ได้รับการปฏิบัติงานและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ
3. สรุปและประเมินผลการลงพื้นที่ว่าเป็นไปตามที่กำหนดตั้งแต่ต้นหรือไม่ พร้อมปัญหาและอุปสรรคในการลงไปปฏิบัติงาน

2.5 การสัมภาษณ์

โดยปกติในการสัมภาษณ์เพื่อติดตามตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนจะสัมภาษณ์ผู้เสียหาย เทียบ พยานและแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงควรจะมีการเตรียมตัว ดังนี้

ก่อนสัมภาษณ์ / การเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสัมภาษณ์

- สัมภาษณ์ใคร? จะยืนยันความปลอดภัยของเขาได้อย่างไร
- ใครควรจะดำเนินการสัมภาษณ์? ในกรณีผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเด็กและผู้หญิง ผู้สัมภาษณ์อาจต้องเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะในกรณีความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงในครอบครัว
- สัมภาษณ์ที่ไหน? การสัมภาษณ์ไม่ควรเป็นในสภาพการณ์ที่ซ้ารอยหรือคล้ายคลึงกับสถานการณ์การละเมิดสิทธิอื่นๆ
- ควรบันทึกการสัมภาษณ์อย่างไร? เช่น บันทึกแบบอิสระหรือแบบบรรยาย หรือบันทึกแบบมาตรฐาน/แบบฟอร์ม รวมถึงใช้เครื่องบันทึกเทปซึ่งต้องขอความยินยอมจากผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อน
- สิ่งที่คุณสัมภาษณ์ต้องรู้ก่อนการสัมภาษณ์? เช่น หาความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับบริบทและสถานการณ์ในพื้นที่/ท้องถิ่น
- การสัมภาษณ์ควรจะเริ่มต้นอย่างไร? ในช่วงแรกให้ถามคำถามปลายเปิดและให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องในแบบและเวลาของตัวเองไม่ควรไปขัดจังหวะและไม่ควรทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกว่าคุณไม่อดทนฟัง
- ทำรายการตรวจสอบหรือประเด็นคำถาม (check lists) ให้ครอบคลุมข้อเท็จจริงที่จำเป็นต่อการเก็บข้อเท็จจริงทั้งหมด (ใคร, ทำอะไร, อย่างไร, ที่ไหน, เมื่อไหร่, และทำไม)

- ล่าม หากต้องการใช้ล่าม ต้องแน่ใจว่าล่ามเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ล่ามของคุณ ต้องตระหนักว่าการแปลรายละเอียดทั้งหมดนั้นมีความสำคัญยิ่ง นอกจากนี้ล่ามต้องเป็นผู้ฟังที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ถูกสัมภาษณ์และไม่ทำตัวเป็นผู้ตัดสินว่าอะไรจริงไม่จริง
- อุปกรณ์จดบันทึก ต้องแน่ใจว่าใช้งานได้
- วางแผนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์

เริ่มต้นและทำการการสัมภาษณ์

- แนะนำตัวเอง ล่าม และองค์กร พร้อมกับทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการทำงานขององค์กร
- ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ – ต้องเน้นว่ามันเป็นสิ่งสำคัญที่จะได้รับรายละเอียดมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้
- สร้างความคุ้นเคยสร้างความไว้วางใจหรือไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูล
- พูดคุยกฎพื้นฐานสำหรับการสัมภาษณ์
 - เคารพในการรักษาความลับ ข้อมูลจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและวิธีการที่ข้อมูลจะถูกเก็บไว้อย่างปลอดภัย
 - อธิบายว่าจะนำข้อมูลไปใช้อย่างไร ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องรู้ถึงประโยชน์และผลลัพธ์ของการให้ข้อมูล
- เปิดโอกาสให้พยานเล่าเรื่องด้วยตนเองก่อนจะตั้งคำถามเป็นการเฉพาะ โดยในช่วงแรกของการสัมภาษณ์ให้ถามคำถามปลายเปิดและให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องในแบบและเวลาของตัวเองไม่ควรไปขัดจังหวะและไม่ควรทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกว่าตนเองไม่อดทนฟัง
- ซักถามถึงสิ่งที่ยังไม่ชัดเจนแต่อย่าข่มขู่
- สอบถามว่าผู้ถูกสัมภาษณ์หรือพยานตกอยู่ในอันตรายหรือไม่และมาตรการรักษาความปลอดภัยพยานจะต้องดำเนินการอย่างไร
- ห้ามเปิดเผยข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์คนอื่นๆ เมื่อสัมภาษณ์อีกคน

- ห้ามให้คำมั่นสัญญาแบบลอยๆ หรือการให้สัญญาเท็จ
- จัดบันทึกในการสัมภาษณ์ทุกครั้ง

หลังการสัมภาษณ์

- รายงานการสัมภาษณ์ - การจัดระเบียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์
- การตรวจสอบและตรวจทานข้อมูล ประเมินความน่าเชื่อถือ
- การบันทึกข้อมูล ถอดเทปบันทึกเสียง
- จัดประเภทข้อมูลที่ได้รับและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

ตัวอย่างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

การตระเตรียมคำถามสำคัญยิ่งต่อการดำเนินการสัมภาษณ์ให้มีประสิทธิภาพ หลังจากฟังเรื่องเล่าจากผู้ให้ข้อมูล/ผู้ถูกสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์อาจจะต้องการถามคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์เฉพาะเพื่อความชัดเจนเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ให้ข้อมูล/ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่าทหารมาที่บ้าน ผู้สัมภาษณ์ อาจจะต้องถามเพิ่มเติม ดังนี้

- คุณรู้ได้อย่างไรว่าพวกเขาเป็นทหาร?
- พวกเขาใส่แต่งกายอย่างไร เครื่องแบบเป็นแบบไหน?
- มีทหารจำนวนเท่าไรในตอนนั้น?
- พวกเขาใช้อาวุธหรือไม่? หากมีมีอะไรบ้าง?
- คุณรู้จักชื่อของพวกเขาหรือไม่แล้วพวกเขามาจากหน่วยอะไร?
- มีใครเห็นพวกเขาอยู่ในบ้านคุณอีกบ้าง ?
- พวกเขาทำอะไรเมื่อมาถึงหรือขณะที่อยู่ที่บ้านของคุณ ?
- พวกเขาคุกคามคุณกับครอบครัวของคุณหรือไม่?
- พวกเขาทำร้ายสมาชิกในครอบครัวหรือไม่?
- พวกเขาทำร้ายคุณหรือไม่?
- มีการตบตีหรือทำร้ายคุณหรือไม่?
- เขาตบตีหรือทำร้ายคุณนานเท่าไร?
- คุณถูกตบตีกี่ครั้ง?
- พวกเขาใช้อะไรตีคุณ?
- พวกเขาตีส่วนไหนของร่างกายคุณบ้าง?
- คุณมีบาดแผลเกิดขึ้นตามร่างกายหรือไม่?
- คุณรู้สึกอย่างไรขณะนั้นและหลังจากนั้น?
- คุณได้โต้ตอบกลับหรือไม่? อย่างไร?

- ทหารบอกให้คุณทำอะไรหรือไม่?
- พวกเขาบอกให้คุณออกจากบ้านไปหรือไม่ ?
- คุณถูกพาไปที่คุกหรือที่คุมขังหรือไม่? ที่ไหน?
- มีอะไรเกิดขึ้นระหว่างการเดินทางไปยังที่คุมขังหรือไม่?
- มีอะไรเกิดขึ้นเมื่อคุณไปถึงคุกหรือที่คุมขัง?
- สภาพของการคุมขังเป็นอย่างไร? (เช่น ขนาดของที่คุมขัง, จำนวนผู้ที่อยู่ในที่คุมขัง, ปริมาณและชนิดของอาหาร, สุขภาพสุขอนามัยของที่คุมขัง ฯลฯ)
- คุณรู้จักชื่อผู้ถูกคุมขังอื่นๆ ที่ร่วมในเหตุการณ์เดียวกับคุณหรือไม่?
- คุณถูกปล่อยตัวเมื่อใดและอย่างไร ? ให้อธิบาย

ข้อพึงระวังในการสัมภาษณ์

- พึงระวังถ้อยคำและพฤติกรรมหรือท่าทีการแสดงออกของคุณ ในขณะที่สัมภาษณ์ที่อาจจะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกว่าการกำลังถูกดูถูกดูแคลน ถูกละเมิดซ้ำ
- ผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ละเมิดสิทธิอาจจะไม่ไวใจคุณในทันที เขาอาจจะไม่เปิดเผยสิ่งที่เป็นความเจ็บปวดจากการถูกละเมิดออกมาทั้งหมด เขาอาจจะไม่พร้อมที่จะกล่าวถึงความเจ็บปวดความกระอักกระอ่วนและความอับอายที่ประสบมา เขาอาจจะสับสนและไม่อยู่ในภาวะที่จดจำรายละเอียดต่างๆ ได้ เช่น สถานที่และเวลา เป็นต้น และพวกเขาอาจจะทำให้คุณรู้สึกว่าเขาไม่น่าเชื่อถือ
- ผู้รอดชีวิตและพยานอาจพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะทำให้คุณเชื่อเรื่องราวที่เขาเล่าเพราะเขาตระหนักดีถึงความเสี่ยงว่าคุณอาจจะไม่เชื่อเพื่อให้อุ่นใจว่าคุณจะเชื่อในเรื่องราวที่เขาเล่าแน่ๆ เขาจึงอาจจะเล่าบางอย่างเกินจริงไปบ้างแต่ไม่ได้หมายความว่าเรื่องราวนั้นไม่เป็นความจริง
- จงระมัดระวังเกี่ยวกับทัศนคติทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้รอดชีวิตหรือพยาน
- ควรระมัดระวังเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นเรื่องอ่อนไหว การสื่อสารเรื่องคำถามและการทำความเข้าใจกับปฏิกิริยาของผู้รอดชีวิตและพยานเป็นสิ่งสำคัญ ควรสื่อสารโดยการใช้ภาษาง่ายๆ และใช้ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องและเป็นที่ยอมรับของชุมชนที่คุณเข้าไปติดต่อประสานงาน
- กรณีการข่มขืนหรือการล่วงละเมิดทางเพศ คุณควรจะยินดียินดีรับฟังข้อมูลความเจ็บปวดทางจิตใจและความทุกข์ยากลำบากที่เกี่ยวข้องกับการข่มขืนหรือการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในทุก

สังคม ผู้เสียหายมีแนวโน้มจะถูกตีตราว่ามีมลทินและไม่มีคนคบค้า
สมาคมด้วย จึงควรตระหนักถึงความอ่อนไหวทางสังคมและ
วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการข่มขืนในแต่ละสังคม แม้ตัวคุณเองก็
อาจจะมีทัศนคติในทำนองเดียวกันกับคนอื่น ๆ ทัศนคติดังกล่าว
ของคุณอาจมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ของคุณกับผู้ที่ถูกข่มขืน

ภาคผนวก

เลขห้องเรียนที่/25.....

แบบสอบถามเท็จจริงการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเด็กและสตรี

วัน/เดือน/ปี ที่ร้องเรียน _____

เวลา _____

เรื่อง _____

ข้อ 1 ประวัติส่วนตัวผู้ถูกละเมิด

ชื่อ _____ นามสกุล _____

วันที่เกิด _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ อายุ _____ ปี

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน _____

สัญชาติ _____ เชื้อชาติ _____ ศาสนา _____

อยู่บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ชื่อหมู่บ้าน _____

ถนน _____ ซอย _____ ตำบล/แขวง _____

อำเภอ/เขต _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____

โทรศัพท์บ้าน _____ โทรศัพท์มือถือ _____

E-mail _____ Fax _____

การศึกษาสูงสุด _____ สถาบัน _____ พ.ศ. _____

อาชีพ _____ ชื่อที่ทำงาน _____

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๓-5000 15001-30000

5001-15000 มากกว่า30000 โปรดระบุ _____

กำนันชื่อ _____ โทรศัพท์ _____

ผู้ใหญ่บ้านชื่อ _____ โทรศัพท์ _____

ข้อ 2 สถานภาพปัจจุบันของผู้ถูกละเมิดและครอบครัว

บิดาชื่อ _____ อายุ _____ ปี

ประกอบอาชีพ _____ มีชีวิตอยู่ เสียแก่กรรม

มารดาชื่อ _____ อายุ _____ ปี

ประกอบอาชีพ _____ มีชีวิตอยู่ เสียแก่กรรม

สถานภาพ โสด สมรส หย่าร้าง

จดทะเบียนสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หนังสือสำคัญการสมรสของคณะกรรมการอิสลาม

ประจำจังหวัด

คู่สมรสชื่อ _____ ไปด้วยกัน แยกกันอยู่

วันเดือนปีเกิด _____ อายุ _____ ปี

การศึกษาของคู่สมรส _____ สถาบัน _____ พ.ศ. _____

อาชีพของคู่สมรส _____ ตำแหน่ง _____

ชื่อที่ทำงาน _____ รายได้เดือนละ _____ บาท

สมรสแล้วมีบุตร _____ คน ชาย _____ คน หญิง _____ คน

1. _____ อายุ _____ ปี

การศึกษา/อาชีพ _____

2. _____ อายุ _____ ปี

การศึกษา/อาชีพ _____

3. _____ อายุ _____ ปี

การศึกษา/อาชีพ _____

4. _____ อายุ _____ ปี

การศึกษา/อาชีพ _____

ข้อ 3 ข้อมูลผู้มาร้องแทน

ชื่อ _____ นามสกุล _____
วันที่เกิด _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ อายุ _____ ปี
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน _____
สัญชาติ _____ เชื้อชาติ _____ ศาสนา _____
อยู่บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ชื่อหมู่บ้าน _____
ถนน _____ ซอย _____ ตำบล/แขวง _____
อำเภอ/เขต _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
โทรศัพท์บ้าน _____ โทรศัพท์มือถือ _____
การศึกษาสูงสุด _____ สถาบัน _____ พ.ศ. _____
อาชีพ _____ ชื่อที่ทำงาน _____
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๓-5000 15001-30000
 5001-15000 มากกว่า30000 โปรดระบุ _____

กรณีมาร้องแทนเพราะเหตุใด

ความเกี่ยวข้องกับผู้ถูกละเมิด _____

ข้อ 4 ประสบการณ์การถูกละเมิด

1. เรื่องการศึกษา

1.1 ท่านเคยถูกขัดขวางไม่ให้เข้ารับการศึกษาหรือไม่? เคย ไม่เคย

1.2 ถูกบังคับให้ออกจากโรงเรียน หรือไม่? เคย ไม่เคย

1.3 อื่นๆ โปรดระบุ _____

อธิบาย _____

2. เรื่องการแต่งงาน (อาจเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.1 ท่านเคยถูกบังคับให้แต่งงานหรือไม่? เคย ไม่เคย

2.2 ท่านเคยถูกบังคับไม่ให้แต่งงานหรือไม่? เคย ไม่เคย

2.3 ท่านเคยถูกบังคับให้แยกทางกับคู่รักหรือคู่สมรสหรือไม่?
 เคย ไม่เคย

2.4 ท่านเคยถูกบังคับให้เปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนนามสกุลตามสามีหรือไม่?
 เคย ไม่เคย

2.5 ท่านเคยถูกบังคับให้เปลี่ยนคำนำหน้าชื่อ เช่น บังคับให้เปลี่ยนจากนางสาวเป็นนางหรือไม่? เคย ไม่เคย
อธิบาย _____

3. เรื่องการทำงาน (อาจเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.1 ท่านเคยไม่ได้รับความเป็นธรรมในหน้าที่การงานหรือไม่? (เช่น การถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าทำงาน หรือไม่ได้รับการเสนอชื่อรับตำแหน่งสูงขึ้นหรือตำแหน่งผู้นำ)
 เคย ไม่เคย

3.2 ท่านเคยถูกกดดันให้ออกจากงานหรือเปลี่ยนงานโดยไม่เต็มใจ เนื่องจากการตั้งครุฑหรือไม่? เคย ไม่เคย

3.3 ท่านเคยถูกกดดันให้ทำงานหลังการคลอดน้อยกว่า 45 วันหรือไม่?
 เคย ไม่เคย

3.4 ท่านเคยถูกบังคับให้ทำงานขณะอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือไม่?

เคย ไม่เคย

3.5 ท่านเคยถูกบังคับให้ทำงานในสถานที่ไม่เหมาะสมหรือไม่?

เคย ไม่เคย

อธิบาย _____

4. เรื่องการละเมิดทางเพศ (อาจเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

4.1 ท่านเคยถูกสามึงบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ซึ่งที่ไม่พร้อมหรือไม่?

เคย ไม่เคย

4.2 ท่านเคยถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าหรือไม่?

เคย ไม่เคย

4.3 ท่านเคยถูกบิดา ญาติผู้ชาย หรือเพื่อนผู้ชายล่วงเกินทางเพศหรือไม่?

เคย ไม่เคย

4.4 ท่านเคยถูกบังคับหรือชักชวนหรือหลอกลวงให้ขายบริการทางเพศหรือไม่?

เคย ไม่เคย

4.5 ท่านเคยถูกบังคับให้ตั้งครุฑหรือไม่?

เคย ไม่เคย

4.6 ท่านเคยถูกกดดันหรือบังคับให้ทำแท้งหรือไม่?

เคย ไม่เคย

อธิบาย (ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร)

5. ท่านเคยถูกทำร้ายร่างกายหรือไม่? เคย ไม่เคย
ถูกทำร้ายร่างกายโดย บุคคลในครอบครัว โดยเจ้าหน้าที่รัฐ
 อื่นๆ ระบุ _____

ลักษณะการทำร้ายร่างกายอธิบาย (ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร)

6. อธิบายข้อเท็จจริงการถูกละเมิดอื่นๆ เช่น การถูกข่มขู่ คุกคาม การเลือกปฏิบัติ อคติทางเพศ เป็นต้น
กรุณาอธิบาย (ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร)

- ข้อ 5 มีคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดหรือบุคคลอื่นทราบเรื่องหรือเห็นเหตุการณ์ หรือไม่
 มี ชื่อ _____ นามสกุล _____
 ไม่มี

บุคคลดังกล่าวได้ให้ความช่วยเหลืออย่างไรบ้าง

ข้อ 6 ท่านเคยร้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ หรือ
แจ้งความ ร้องทุกข์ กับตำรวจหรือไม่

ไม่เคย

เคย หน่วยงานใดบ้าง โปรดระบุ

1. _____

2. _____

ผลการร้องขอความช่วยเหลือ

ท่านประสงค์จะให้ดำเนินการร้องเรียน/ดำเนินคดี หรือการดำเนินการช่วยเหลืออื่นใด
อีกหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

เพราะเหตุใด อธิบาย _____

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ _____ ผู้ร้อง/ผู้เสียหาย

(_____)

_____/_____/_____

ความคาดหวังจากการร้องเรียน

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. **คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือ**
คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว. กระทรวงการพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ (เอกสารเผยแพร่-ไม่ระบุปีที่พิมพ์)
- กลุ่มเพื่อนหญิงและสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน. 2533. **คู่มืออาสาสมัครส่งเสริม**
สิทธิสตรี. กรุงเทพฯ
- มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, **คู่มือการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อคุ้มครองสิทธิ**
ประชาชน: สำหรับอาสาสมัครภาคประชาชนจังหวัดชายแดนใต้ (เอกสารเผยแพร่-
ไม่ระบุปีที่พิมพ์)
- ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล. 2549. **รายงานการศึกษาสิทธิเสรีภาพ**
ขั้นพื้นฐานตามกรอบรัฐธรรมนูญในบริบทของสังคมไทยและมาตรฐานสากล
ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน. (เอกสารนำเสนอกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)
- สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย. 2553. **คู่มือการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เด็อนตุลา